

Spirit in 2008

Spirit helpt jeugdigen en hun gezinnen bij het oplossen van problemen met opgroeien en opvoeden. Daarnaast begeleidt Spirit ruim 1200 pleeggezinnen. Wij werken vanuit negen regio's in de Stadsregio Amsterdam en bieden verschillende soorten hulp. Spirit is resultaatgericht en staat voor inspiratie, flexibiliteit en het versterken van de eigen kracht van de cliënt.

Dit is de verkorte versie van het jaarverslag van Spirit. Aan deze brochure kunnen geen rechten ontleend worden.

Spirit

Fred. Roeskestraat 73
1076 EC Amsterdam
Tel. 020 - 540 05 00
www.spirit.nl

Beschouwen...

Spirit in 2008? De Raad van Bestuur van Spirit, Mark Bent en Mariëtte Verhoef, somt moeiteloos een lijst opvallende zaken op: de toegenomen hulp op indicatie, samenwerking rond multiprobleem gezinnen, de start van het Driehuis, de enorme opkomst bij voorlichting voor pleegouders – met daaruit voortvloeiend een groter aantal pleeggezinnen.

“Maar ook binnen de organisatie is een ontwikkeling in gang gezet die spiegelt aan onze werkwijze in de hulpverlening: daar waar mogelijk het potentieel van mensen aanboren”, aldus beide bestuurders.

“We hebben veel aandacht besteed aan het terugdringen van de wachtlijst”, vertelt Mark “want er is nog altijd grote spanning tussen vraag en aanbod. Jammer alleen dat het imago van jeugdzorg het opnieuw zwaar te verduren had.” Mariëtte vult aan: “Toch heb ik het idee dat de pers steeds meer op zoek gaat naar ‘het verhaal erachter’. Opiniemakers weten je steeds beter te vinden. We zullen ons proactief moeten blijven opstellen om die mening bij te stellen.” Gelukkig zijn er ook genoeg positieve ontwikkelingen geweest. “Kijk bijvoorbeeld naar het J.O.C., waar het verscherpt toezicht is opgeheven en we gestart zijn met bouwen, zowel letterlijk met stenen als in onze hulpverlening. Of neem de jeugdzorg plus bij De Koppeling, ook daar is hard gewerkt om samen met andere partijen een goede aanpak te vinden voor een moeilijke doelgroep.”

Spirit-formule

Mark: “We hebben absoluut gedreven en deskundige medewerkers, dat is de kurk waarop we drijven. Een lerende houding is belangrijk, leren van calamiteiten en van dingen die fout gaan. Alleen op die manier kun je op alle fronten werken aan kwaliteit en effectiviteit. We maken daarin een grote slag met de leergangen die in 2008 zijn gestart.” “Als organisatie hebben we een hoog ambitieniveau, daar is, bijvoorbeeld met de ondernemingsraad, regelmatig over gesproken”, vertelt Mariëtte, “maar werkplezier en uitdaging zijn minstens zo belangrijk. Het is een beetje de Spirit-formule geworden: steeds professioneler en zakelijker werken, maar altijd met een groot hart voor dienstverlening aan onze cliënten.”

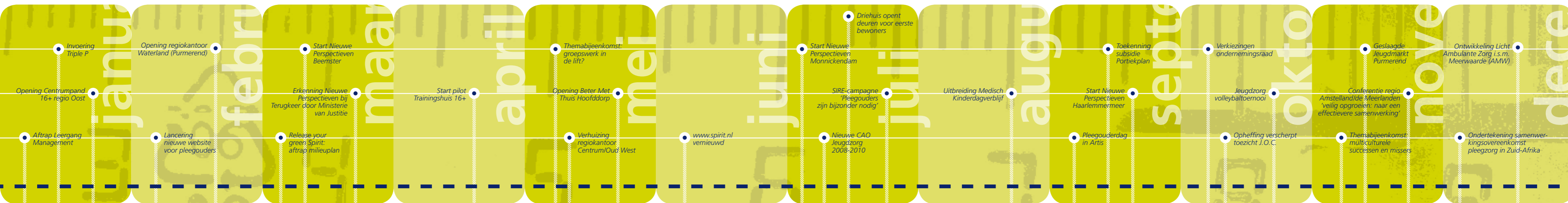

CITAAT VAN CLIËNT

Clïent over Spoedhulp

Hans (18) "Het is goed geweest dat Spoedhulp zo kort betrokken was. Onze hulpverlener heeft de motor helpen aantrappen, maar ons zelf laten rijden. Dat heeft ons veel meer het gevoel gegeven het stuur in handen te hebben dan wanneer je mee moet rijden."

Hoogtepunten in 2008

Samenwerken: een voorbeeld

Portiekplan Nieuw West

In 2008 is Spirit in de regio Nieuw West gestart met de uitwerking van een plan voor hulpverlening aan zogenaamde multiprobleemgezinnen. Gezinnen die alle denkbare hulp al zo'n beetje gehad hebben, maar waar het desondanks niet goed gaat. En vooral: het gezin geeft (over)last in de buurt. In de vorm van geluidsoverlast, vernielingen of bijvoorbeeld criminele activiteiten. Met het Portiekplan, waarin wordt samengewerkt met diverse partijen, hoopt Spirit het tij voor en met deze gezinnen alsnog te kunnen keren.

Zo'n twee jaar geleden organiseerde de Gemeente Amsterdam een groot casusoverleg. Alle organisaties die bij jeugd betrokken zijn, waaronder Spirit, kwamen bijeen om te onderzoeken waarom het in sommige gevallen toch niet wil lukken om de problemen in een gezin op te lossen. Eén van de knelpunten bleek de samenwerking tussen de hulpverlening en de instanties buiten het gezin (politie, woningbouwvereniging, wijkbeheer). Soms leek het alsof de hulpverlening was geslaagd, want in huis had moeder

meer grip op de kinderen. Maar diezelfde kinderen sloopten nog wel de brievenbussen in het portiek. Zo'n gezin wordt besproken in het analyseteam: een samenwerkingsverband van Spirit, Bureau Jeugdzorg Amsterdam, Altra, politie, woningbouwverenigingen en anderen, onder regie van de gemeente Amsterdam. Dit team maakt een gezamenlijk plan van aanpak, dwars door organisaties heen, om hulp aan deze overlastgevendende multiprobleemgezinnen te organiseren. Voor deze doelgroep heeft Spirit het Portiekplan ontwikkeld.

In het Portiekplan krijgt een gezin met drang en dwang een laatste

kans. Het gezin krijgt een VIG-coach*, die hele strakke en dwingende afspraken maakt met het gezin. Overtreding van afspraken heeft consequenties voor het wonen, de uitkering of de uithuisplaatsing van kinderen. Het gezin verhuist naar een woning van Stadsgeenoot, dicht in de buurt van een huismeester. Deze houdt toezicht op momenten dat de VIG-coach niet in de buurt is. In de regio Nieuw West start Spirit dit jaar het Portiekplan met drie gezinnen.

*VIG staat voor Vroegtijdige Interventie Gezinnen. Lees meer hierover op pagina 14 en 15.

"Ik ben in het algemeen trots op de jongeren van 16+. Ik vind het knap van ze dat zij met hun achtergrond en moeilijkheden in hun gezinssituatie en dingen die ze mee hebben gemaakt in het leven, toch hard aan het werk zijn om iets van hun toekomst te maken. Daarbij zijn ze in de puberteit, een leeftijd die elke jongere danig in de war maakt. En 16+ plus is hard werken voor ze. Werken aan zichzelf, in omgang met het gezin, school of werken, bijbaantje, mentor- en gezinsgesprekken waarbij ze hun ziel en zaligheid bloot moeten geven, eventueel volgen van een therapie, koken en huishouden runnen, kamer zoeken, verzekering/ studiefinanciering/zorgtoeslag en dergelijke regelen en ga zo maar door. Kortom; Ik ben trots op alle jongeren van 16+ die zich met hun bagage een weg naar een zelfstandig bestaan werken."

Ineke, mentor 16+

Uitbreiding zorgaanbod

Opnieuw heeft Spirit haar hulpaanbod kunnen uitbreiden.

Eenzijds met incidentele middelen, anderzijds structureel.

In die laatste categorie vallen onder andere het Driehuis en

het Trainingshuis 16+. Daarnaast werden de wachtlijsten voor

pleegzorg en ambulante hulp aangepakt.

Trainingshuis 16+

Sinds april krijgen jongeren in het Trainingshuis 16+ gedurende vijf maanden begeleiding bij het aanleren van vaardigheden, nodig om in het dagelijks leven te kunnen functioneren. Leren voor jezelf te zorgen, leren koken, leren schoonmaken, leren je dag in te delen en leren feedback te ontvangen zijn allemaal zaken die in de training aan bod komen. Het verblijf kent drie fases; in de eerste fase ligt het accent op instructie, in de tweede fase op begeleiding en in de laatste fase op ondersteuning. Voor dit concept is de nieuwe functie van woontrainer in het leven geroe-

pen: hij of zij begeleidt de jongere in het huis. Daarnaast is er ook altijd een ambulante begeleider uit de regio van herkomst betrokken bij het traject.

Het Trainingshuis 16+ is tijdelijk gevestigd in Amsterdam-Zuid, maar zal in de toekomst in Amsterdam-Noord staan. Het streven is twaalf jongeren per jaar te laten uitstromen naar één van de andere vormen van begeleid wonen van Spirit. Het Trainingshuis 16+ blijkt nu al een welkome voorbereiding op dat verblijf.

Wachtlijsten

Behalve uitbreiding van het hulpaanbod is het mogelijk geweest

om de wachtlijsten voor pleegzorg en de ambulante hulp te verlichten. Zo is er geïnvesteerd in Spoedhulp, waardoor er in 2008 240 gezinnen extra geholpen zijn met crisisinterventie. De Regionaal Ambulante Teams kregen tijdelijk capaciteitsuitbreiding, dit betekende hulp voor zo'n 170 gezinnen. Investerings in pleegzorg hebben geresulteerd in de begeleiding van 44 nieuwe pleeggezinnen, met name in de regio's Oost en Zuid-Oost. Inmiddels is gebleken dat de extra capaciteit van 2008 is veiliggesteld, met andere woorden: de genoemde zorguitbreiding kan in 2009 gelukkig voortgezet worden.

'Zo gewoon waar mogelijk, zo speciaal waar nodig'

Driehuis

"Ik wilde wat voor die kinderen doen. Niet alleen in de krant de verhalen lezen over problemen in de

jeugdzorg. Niet alleen denken, maar juist doen", schreef Driehuisouder Claudia in haar column voor

Libelle over haar keuze om Driehuisouder te worden. Behalve Claudia hebben in 2008 nog twee ouders

de stap durven nemen om als Driehuisouder aan de slag te gaan.

Een belangrijk Driehuis motto is: 'Zo normaal waar mogelijk, zo speciaal waar nodig'. Omdat het belangrijk is dat kinderen een thuis hebben om op te groeien, is Driehuis ontwikkeld. Het is een combinatie van wonen, onderwijs, vrijetijdsbesteding en/of therapie. Een kind woont er in principe tot het moment dat het zelfstandig verder kan, dus het gaat niet (meer) van de ene naar de andere instelling.

De Driehuisouder woont en werkt samen met twee kinderen in een eengezinswoning in een normale straat. Hij deelt zijn leven met de kinderen, dus ook de weekends en de vakanties. Onderling maken Driehuisouders afspraken door af en toe elkaars kinderen op te van-

gen. Driehuisouders zijn in dienst van Spirit en krijgen professionele begeleiding.

Zes kinderen gingen in 2008 bij hun Driehuisouders wonen, in nog maagdelijke huizen op IJburg. Samen richtten ze de woning in, daarnaast moest er natuurlijk onderwijs voor de kinderen geregeld worden. De Driehuisouders nodigden familie en vrienden op IJburg uit, daarnaast was er kennismaking met de burens en samen met de kinderen IJburg ontdekken. Ook voor de afdelingsmanager en psycholoog van Driehuis was alles nieuw, met een team dat aan elkaar moest wennen en onderling afspraken moest maken. Er waren natuurlijk dagelijkse problemen,

maar ook grote en minder alledaagse zaken om aan te pakken. Elkaar ondersteunen en samenwerken; veel lachen, maar ook vaak bij elkaar uitblazen. Genieten van eerste successen en ontwikkelingen, maar ook aan den lijve ervaren hoe nodig het is om een (heel) lange adem met deze kinderen te hebben.

In 2009 zullen er nog drie huizen bijkomen. In de wijk komt bovendien een Driehuiscentrum, waar de kinderen terecht kunnen voor (speciaal) onderwijs, therapie, sport en spel.

Driehuis is een samenwerkingsverband tussen Spirit, de Bascule (psychiatrische zorg) en Altra (speciaal onderwijs).

BIJZONDERE MOMENTEN

"Ik wil mijn respect en bewondering uitspreken over de kracht die onze kinderen laten zien bij het bevechten, zo kan je het wel noemen, van de schade die zij in hun leven tot nu toe hebben opgelopen. Eén van de jongens zei letterlijk: 'Ik heb geen leven, ik ben levenloos.' Iedere dag gaan ze daartegen de strijd aan. Als Driehuisouders vangen wij vaak de woede, frustratie en agressie, die onze kinderen regelmatig uiten, op. Gelukkig met veel steun van alle betrokkenen bij dit project. Maar de kracht die deze kinderen laten zien, en de bijzondere momenten, maken ons werk tot een zeer bijzondere ervaring."

Lida Vergeer en Roelof Wit, Driehuisouders

Clënten mogen het zeggen!

Open dag in regio Noord

Juni 2008, een stralend zonnige dag. De hele buurt loopt uit als er drie in het rood geklede dames met blazers beginnen te toeteren. Zij geven hiermee het feestelijke startsein voor een bijeenkomst van cliënten en medewerkers van regio Noord. Het doel van dit evenement: horen wat onze cliënt van de hulpverlening vindt.

Alex Lekatompessy, afdelingsmanager in Noord, glimlacht als hij er aan terugdenkt. "Petje af voor alle medewerkers, die hebben er veel tijd en moeite in gestoken om de gezinnen die middag naar ons kantoor te krijgen. Vol enthousiasme hebben ze iedereen persoonlijk benaderd en gevraagd om ons te komen vertellen wat ze van ons vinden. En met succes!"

Voor alle leeftijdsgroepen is er een activiteit georganiseerd: de allerkleinsten worden geschminkt, er wordt fanatiek gevoetbald, de iets ouderen spelen 'Ren je Rot' – met allerlei serieuze, maar ook leuke en gekke vragen – en voor de oud-

sten is er theatersport: twee teams nemen het tegen elkaar op in geïmproviseerde scènes. Een hoop plezierige momenten, waarbij tussendoor ook serieuze opmerkingen te horen zijn over de verwachtingen van de jongeren naar de hulpverleners en vice versa. Belangrijkste uitspraken van de jongeren: 'Behandel niet iedereen hetzelfde, want we hebben allemaal een eigen bagage' en 'Niet zoveel zeuren en trekken aan ons, we hebben het al moeilijk genoeg'.

Ondertussen gaan de ouders/verzorgers en hulpverleners per werksoort op ludieke wijze – debat aan de hand van stellingen en levend

ganzenbord – met elkaar in gesprek. De rode draad: wat zijn uw verwachtingen van Spirit, en worden ze waargemaakt? "Elk team heeft een verslag gemaakt van wat er die middag is gezegd. Over het geheel heeft dat geen grote verrassingen opgeleverd", aldus Alex, "het was eerder een bevestiging van wat we al wisten. Het beeld dat we hebben teruggekregen was over het algemeen positief, maar we moeten natuurlijk wel kritisch naar onze hulpverlening blijven kijken." Tot slot is er voor alle genodigden nog een hapje en voor de jongeren een klein cadeautje. Het bleef nog lang gezellig in de tuin.

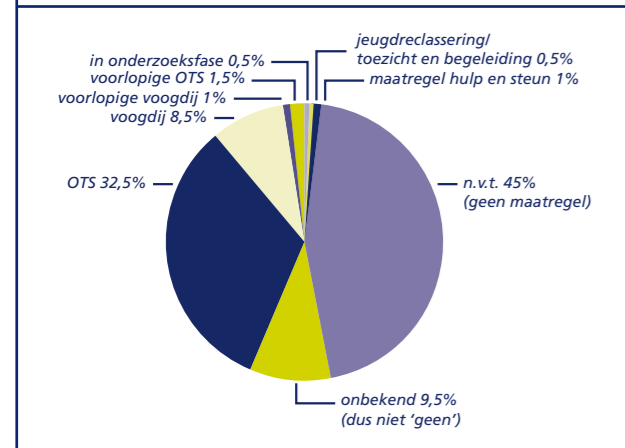
fotograaf: Arenda de Hoop

Clënten

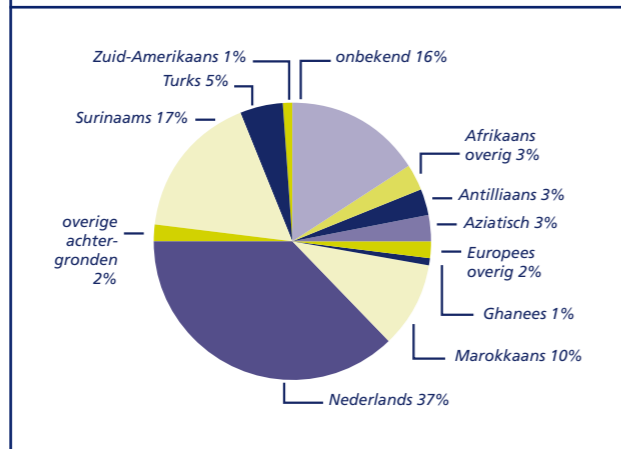
Er zijn in 2008 7659 zorgprogramma's gestart met in totaal 4973 unieke cliënten. Hetzelfde jaar werden 7648 zorgprogramma's afgesloten. Het verschil tussen unieke cliënt en zorgprogramma wordt veroorzaakt doordat één cliënt meerdere zorgprogramma's kan volgen. De cijfers van het J.O.C. zijn hierin niet meegenomen.

	2006	2007	2008
Start zorgprogramma's	6892	7318	7659
Beëindiging zorgprogramma's	6436	7243	7648

Maatregel bij plaatsing cliënt		
Maatregel	Aantal cliënten	
In onderzoeksfase (bij RvdK)	18	0,5%
Jeugdreclassering / Toezicht en begeleiding	13	0,5%
Maatregel hulp en steun	19	1%
N.v.t. geen maatregel	1102	45%
Onbekend (dus niet geen)	240	9,5%
OTS	804	32,5%
Voogdij	209	8,5%
Voorlopige voogdij	21	1%
Voorlopige OTS	40	1,5%
Totaal actieve cliënten op 31-12-2008:	2466	100%

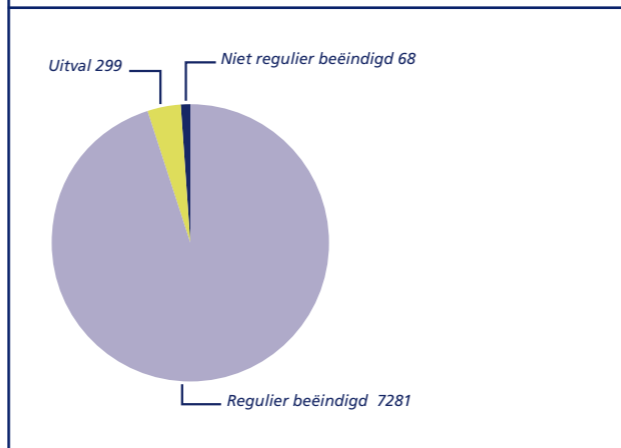

Culturele achtergrond van cliënt		
Culturele achtergrond	Aantal cliënten	
Onbekend	388	16%
Afrikaans Overig	74	3%
Antilliaans	68	3%
Aziatisch	62	3%
Europees overig	60	2%
Ghanees	35	1%
Marokkaans	256	10%
Nederlands	915	37%
Surinaams	410	17%
Turks	120	5%
Zuid-Amerikaans	16	1%
Overige achtergronden	62	2%
Totaal actieve cliënten op 31-12-2008:	2466	100%

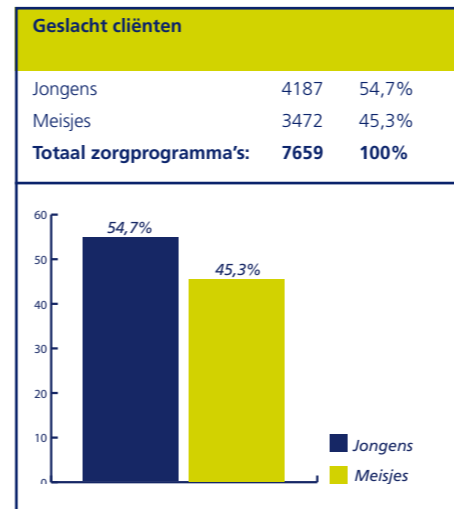
Cijfers

Wijze beëindiging zorgprogramma	
Reden beëindiging	Totaal 2008
1. Regulier beëindigd	7281
2. Uitval	299
3. Niet regulier beëindigd	68
Eindtotaal	7648

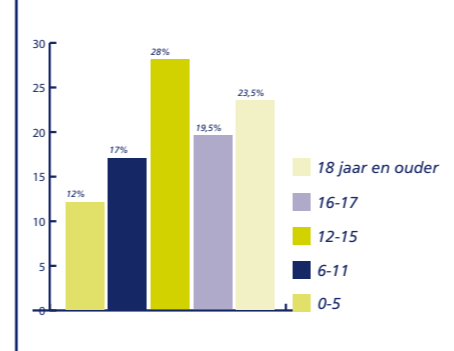

Toelichting redenen van beëindiging:

Uitval is o.a. eenzijdig verbroken door cliënt en/of ouders of eenzijdig verbroken door de hulpverlener. Bij niet regulier beëindigd is de plaatsing beëindigd door externe omstandigheden zoals overlijden cliënt, verhuizing, geen toestemming meer van casemanager/(gezins)voogd.

Grafiek naar leeftijd cliënten		
Leeftijdscategorie	aantal	%
0-5	944	12%
6-11	1280	17%
12-15	2128	28%
16-17	1504	19,5%
18 jaar en ouder	1803	23,5%
Totaal zorgprogramma's	7659	100%

Financiën

Subsidiegever	Bedrag
SRA	ca. 43,8 miljoen
AWBZ	ca. 0,03 miljoen
DMO (incl. Halt)	ca. 4,2 miljoen
Bestuursdienst	ca. 1,4 miljoen
DZS	ca. 1,3 miljoen
Gemeenten buiten Amsterdam	ca. 0,5 miljoen
Stadsdelen	ca. 1,3 miljoen
Overige financiers (ENIP, GOAL, R&B etc)	ca. 3,3 miljoen
Ministerie van Justitie (J.O.C.)	ca. 8,9 miljoen
Ministerie van Jeugd & Gezin (Koppeling)	ca. 6,1 miljoen

Daarnaast ontving Spirit in 2008 bijna € 97.000 van fondsen voor individuele behoeften van haar cliënten, zoals bijdragen voor inrichtingskosten, vakantie- en dagjes uit en computers. Met name dankzij het Nationaal Fonds Kinderhulp en het RotarKids Fonds kon hierin worden voorzien.

Personeel van Spirit

Bij Spirit zijn op 31 december 2008 967,85 fte en 1228 medewerkers in dienst. In vergelijking met 31 december 2007 is de formatie met 43,8 fte toegenomen, een groei van 4,74 %. In 2008 stroomden 354 medewerkers in en 283 medewerkers uit. In 2008 had Spirit 156 stagiairs in dienst. Van de stagiairs die hun stage beëindigden in 2008, stroomden er 42 medewerkers door naar een contract bij Spirit (oproepcontract, vast contract of vervangingscontract).

Medewerkers naar sekse en leeftijd				
	Man	Vrouw	Totaal	%
Jonger dan 25	13	116	129	10
25 t/m 34	107	363	470	38
35 t/m 44	103	192	295	24
45 t/m 54	87	142	229	19
55 t/m 59	40	33	73	6
60 en ouder	10	22	32	3
Totaal	360	868	1228	
	(29,32 %)	(70,68 %)	(100%)	

Personeelsbeleid

Professionalisering van Werving & Selectie
Spirit heeft in 2008 de Werving & Selectie verder geprofessionaliseerd. In mei 2008 is een nieuwe manier van werven van start gegaan. Er wordt gewerkt met centrale sollicitatiecommissies voor pedagogisch medewerkers, gezinsgroeps werkers/ambulant hulpverleners en mid-denkader functies. Door de nieuwe manier van werven is de sollicitatieprocedure sneller en verloopt de afhandeling beter. Met het instellen van centrale commissies wil Spirit zoveel mogelijk goede kandidaten een plek geven binnen de organisatie.

Talentmanagement en competentie management

In 2008 is bij Spirit ook veel aandacht besteed aan ontwikkeling van talenten en verdere uitbouw van competentie management. P&O heeft met managers POP's (Persoonlijk Ontwikkel Plannen) van medewerkers geanalyseerd en overzichten opgesteld van talentvolle medewerkers en hun wensen. De volgende stap is om een optimale match tussen medewerkers en werk te bewerkstelligen. Competentiemanagement is in 2008 verder uitgerold en geëvalueerd. In 2008 is ook aandacht besteed aan de samenhang tussen beleid en instrumenten met competentie management als verbindende schakel en basis voor verdere ontwikkeling van talentmanagement in 2009. Daarnaast zijn er in 2008 verschillende leergangen gestart: een voor leidinggevend bij Spirit, een voor nieuwe hulpverleners en een voor de 50 orthopedagogen/psychologen.

Verzuimgegevens

Het gemiddelde ziekteverzuimpercentage over 2008 is 5,34%, exclusief zwangerschap. Dit betekent een daling van 0,27% t.o.v. 2007. In 2003 was het verzuim 7,3%. De meldingsfrequentie (het gemiddeld aantal keren dat een medewerker zich ziek meldt) daalt van 2.35 in 2003 naar 1.63 in 2008.

Verklaring afkortingen:

- RvdK = Raad voor de Kinderbescherming
- OTS = Onder Toezicht Stelling
- SRA = Stadsregio Amsterdam
- AWBZ = Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten
- DMO = Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling, Gemeente Amsterdam
- DZS = Dienst Zorg en Samenleving, Gemeente Amsterdam
- ENIP = En Nu iets Positiefs
- R&B = Resocialisatie & Begeleiding
- J.O.C. = Jongeren Opvang Centrum

'Jeugdzorg vraagt om ondernemerschap'

Leergang Management inspireert en verbindt

Leiderschap, verbindingen leggen en sturen op resultaat. In 2007 gonsden deze inspirerende woorden al door de gangen van Spirit, maar in 2008 kregen ze ook inhoud. Toen werd het startsein gegeven voor de Leergang Management, een anderhalf jaar durend intensief leertraject voor alle leidinggevenden van Spirit.

"De marktwerking in de jeugdzorg vraagt om ondernemerschap en ondernemend netwerken," vertelt projectleider Judith IJsseldijk. "Dat was een van de redenen voor het opzetten van de leergang. Daarnaast hebben we de afgelopen jaren vooral gefocust op inhoudelijke methodiektrainingen. Het werd nu tijd om onze managers op het gebied van leiderschap te ondersteunen én onze blik meer naar buiten te richten."

De leergang bestaat uit seminars, trainingen, leer- en coachgroepen. In totaal werken de meer dan tachtig leidinggevenden verdeeld over dertien leergroepen aan een eigen opdracht, die aansluit bij de ambitie van Spirit en waar Spirit ook concreet belang bij heeft.

Liesbeth Postma, afdelingsmanager in Hoofddorp: "Onze opdracht was *'Spirit werkt ondernemend'*. Wij zoeken uit wat ondernemend

netwerken nu precies is en welke skills je daarvoor nodig hebt. We hebben interviews afgenomen met verschillende mensen waaronder externen, zoals de directievoorzitter van Delta Lloyd en bestuurders van het ziekenhuis Kennemer Gasthuis. Het resultaat wordt een top vijf voor ondernemend netwerken: handvatten voor alle leidinggevenden binnen Spirit."

"De leergang heeft mij ongelooflijk geïnspireerd. Je wordt je bewust van de manier waarop je leiding geeft. Ik ben geneigd om direct oplossingen te bedenken voor problemen, maar het werkt beter om te sturen op resultaat. Je biedt je medewerkers speelruimte en geeft ze daarmee meer eigen verantwoordelijkheid. Langzaam word je meer manager van processen, in plaats van dat je in het

proces begeeft. Gevolg hiervan is dat je minder in de koker van je eigen afdeling werkt."

"Om het beste voor de cliënt te krijgen, heb je vaak andere partijen nodig," aldus Liesbeth. "Als

een manager in staat is om goed te netwerken, worden ook onze cliënten sneller geholpen. De focus op netwerken en naar buiten treden, zorgt voor een betere samenwerking, wat de cliënt weer ten goede komt."

Liesbeth Postma en Judith IJsseldijk

De leidinggevenden zijn niet de enige die aan het leren zijn geslagen. In 2008 vond ook de pilot van de leergang voor hulpverleners plaats. In oktober 2008 startte de leergang voor orthopedagogen en psychologen.

Je bent een hulpverlener bij Spirit met een huis in Turkije en vraagt je, na het zien van een indrukwekkende documentaire over zwerfkinderen in Istanbul, af: 'Hoe kan ik helpen?'. Inmiddels heeft Spirit door deze simpele vraag een 'Turkije-project'.

Meer dan bed en brood

Spirit helpt bij uitbreiding jeugdzorg in Turkije

In maart 2006 is een convenant gesloten met een Turkse overheidsinstelling (SHCEK). "De jeugdzorg in Turkije is centraal geregeld", aldus projectleider Bahattin Cakir. "De staat neemt zijn verantwoordelijkheid door te zorgen voor de kinderen. Maar de jeugdzorg was er naar Nederlandse begrippen heel basaal: tot achttien jaar zorgt de overheid voor bed en brood en de mogelijkheid om naar school te gaan. Perspectief om terug naar huis te keren, dat was er niet. Door te leren van de Spirit-aanpak neemt de terugkeer van jongeren

naar hun gezin explosief toe, het wordt bijna een erekwesitie!"

Kamervragen

Uiteraard is die ommezwaai niet gemakkelijk gegaan. De eerste twee jaar na het sluiten van het convenant leek er niets concreets tot stand te komen. "De Turken hechten erg aan regels en wetten. Zij zijn gewend om van bovenaf te besturen, ze willen graag alles controleren. Er kwamen zelfs vragen in de Tweede Kamer van Turkije over onze aanpak!", vertelt Bahattin. "Daarom zijn we in het begin voor-

namelijk bezig geweest om voor het gezinsgericht werken protocollen te schrijven die in Turkije werken, bijvoorbeeld over een financiële bijdrage aan het gezin wanneer een kind weer thuis komt wonen. Het bleek uitermate belangrijk om dat soort zaken eerst volgens de officiële weg te regelen."

70% is terug naar huis

Ondertussen startten Bahattin en zijn team in Ankara en Konya met het trainen van tien mensen in ambulante hulpverlening. "We hebben onze methodes niet klak-

keloos ingevoerd. Het blijkt goed te werken om onze werkwijze uit te leggen en de Turken vervolgens zelf handleidingen voor diverse instrumenten te laten schrijven. Ons speerpunt is het geven van trainingen in de werksoort Beter Met Thuis. Want dat BMT in Turkije succesvol is, blijkt uit het feit dat 70% van de kinderen uit het eerste BMT-huis in Istanbul al terug naar huis is.

Voordelen

De samenwerking met de Turken heeft ook voordelen voor Spirit.

Bahattin: "Neem alleen al de kennis van de problemen waar Turkse jongeren mee kampen. Door deze ervaring kennen wij onze Turkse doelgroep in Nederland ook goed, wat helpt om de hulpverlening nog meer te kunnen toespitsen. Ik merk ook dat het motiverend werkt voor onze Turkse medewerkers: je groeit meer naar elkaar toe. Dat past bij de huidige samenleving die steeds multicultureler wordt."

Spirit voor kleine projecten

Buiten haar reguliere hulpaanbod, biedt Spirit hulp via kleinere projecten, gericht op specifieke doelgroepen. **Vroegtijdige Interventie Gezinnen (VIG)** is een van die projecten.

Ongeopende post in de kattenbak

Drang en dwang bij gezinnen

De kinderen gaan niet naar school, de schulden zijn torenhoog, in de kattenbak ligt ongeopende post, in de hoek van de woonkamer een kindermatrasje. Er is geen geld voor nieuwe schoenen, maar er staat wel een splinternieuwe flatscreen in de kast. Gezinnen die aangemeld worden voor Vroegtijdige Interventie in Gezinnen (VIG) hebben een lange hulpverleningsgeschiedenis achter de rug, maar blijven problemen hebben op het gebied van huishouden, financiën en opvoeding. De problemen zijn complex en de weerstand is groot. Dan zit er nog maar één ding op, een heet hangijzer in de hulpverlening: drang en dwang.

VIG is ontwikkeld door adviesbureau Radar en wordt sinds 2007 in Amsterdam-Noord ingezet. Bij VIG is een gezinscoach een half jaar intensief aanwezig in een probleemgezin. Hij neemt de regie over, brengt structuur aan en schakelt waar nodig andere hulpverlening in.

"In 2008 volgden 23 gezinnen VIG," vertelt orthopedagoog Annemarie de Beer. "De gezinnen worden aangemeld door de Dienst Werk en Inkomen. Ze zijn verplicht om mee te werken aan het traject. De stok achter de deur is de mogelijkheid tot het inkorten van de bijstandsuitkering, uithuisplaatsing van één of meerdere kinderen of

een 'laatste kans woning' van de woningbouwvereniging in combinatie met een gezinscoach. Als ze het traject succesvol doorlopen, vervalt de dreigende uithuiszetting."

Frits Marx is een van de vier gezinscoaches van Spirit. Hij begeleidt vier gezinnen en is 24 uur per dag, 7 dagen per week bereikbaar. "Tijdens mijn eerste bezoek bekijk ik alle kamers en alle kasten. Wat staat er in de koelkast? Waar slapen de kinderen? Is er beddengoed? En alle administratie en post moet klaarliggen." De gezinscoach is een half jaar lang het centrale aanspreekpunt voor alle

instanties. Frits: "Ik neem direct contact op met alle hulpverleners die bij het gezin betrokken zijn of zijn geweest, zodat alle informatie op tafel komt."

Tijdens de eerste twee weken maakt de coach een Plan van Aanpak. Hierin staan de doelen die het gezin binnen een half jaar moet halen. De gezinnen moeten het plan ondertekenen. Daarna neemt de gezinscoach de regie over. Hij komt bijna dagelijks bij het gezin thuis en bepaalt in grote mate wat er in het gezin gebeurt. Frits: "Je pakt alles aan wat je tegenkomt. Je rijdt langs om te kijken of de

kinderen in bed liggen, gaat mee naar de rechtbank, vraagt samen toeslagen aan bij de gemeente."

In de derde fase, na zo'n vier maanden, wordt de regie langzaam overgedragen aan de ouder(s). De gezinscoach begeleidt ze hierbij. Frits: "Dat gaat vaak om basiszaken. Iedereen moeten uit bed en aangekleed zijn als ik aanbel. Er moet eten in huis zijn. Het zijn families die al generaties lang in de bijstand zitten. Als je dan iemand aan het werk krijgt in een sociale werkplaats, is dat een groot succes. Laatst was er een moeder die eerst veel weerstand bood, maar

me na het traject uitnodigde voor een kopje koffie. Het feit dat ze weer vertrouwen hebben in hulpverlening is voor deze gezinnen een grote doorbraak."

Zijn de doelen na een half jaar bereikt, dan krijgt het gezin vervolghulp van de reguliere hulpverlening. De gezinscoach blijft bereikbaar voor crisissen en controleert of alle partijen de afspraken nakomen. Indien nodig kan een VIG-traject verlengd worden met een half jaar.

Het motto van VIG is: waar u niet kan, gaan we u helpen, waar u niet wil, gaan we u dwingen. Drang en dwang is omstreden in de hulpverlening. In de praktijk blijkt echter dat het zelden nodig is de dwangmiddelen echt in te zetten. Annemarie: "De uiteindelijke sanctie, korten op de uitkering, is in 2008 uiteindelijk maar drie keer gebeurd."

OOK AAN ONDER ANDERE DEZE PROJECTEN HEEFT SPIRIT IN 2008 HAAR BIJDRAGE GELEVERD:

Portiekplan

Overlastgevende gezinnen met dreiging van uithuisplaatsing van één of meerder kinderen, gaan in een Portiekwoning van Spirit wonen met intensieve zorg, structuur en toezicht van een hulpverlener (zie pagina 5).

Triple P

Praktisch programma voor opvoedingsondersteuning, reikt ouders verschillende strategieën aan voor de dagelijkse opvoedingspraktijk.

Lokale Trajectbegeleiding (LTB)

Intensieve begeleiding voor jongeren van 15 tot 23 jaar die geen onderwijs volgen of dagbesteding hebben.

RMC-screenen

Op verzoek van het Regionaal Meld- en Coördinatiepunt heeft Spirit voortijdig schoolverlaters en jongeren zonder startkwalificatie opgespoord en hen bewogen om weer naar school te gaan.

Ambulant jongerenwerk (AJW)

Het team AJW spreekt jongeren op straat aan en motiveert ze via individuele contacten voor scholing, werk en/of een zinvolle vrijetijdsbesteding.

Praten voor later

Praten voor later richt zich op risicojongeren uit de doelgroep 4 VMBO en zorgt voor een succesvolle start en 'doorstart' in het ROC.

GOAL

Goal is een project voor risicojongeren van 12 tot 23 jaar die dreigen uit te vallen op school of werk. Goal geeft jongeren de kans om in zichzelf te investeren met een persoonlijke mentor.

Annemarie de Beer

Frits Marx

Cliënt aan het woord

'Als je wilt kun je alles!'

Edgar, 23 jaar, sinds zijn vijfde jaar al in contact met de jeugdzorg. Hij werd op zijn veertiende dakloos en werd twee jaar geleden via StreetCorner aangemeld bij het Poortgebouw van Spirit. Daarnaast kreeg hij hulp van het Ambulant Team Dak- en thuisloze Jongeren. "Als ik mijn hele levensverhaal moet vertellen, zitten we hier nog wel een paar dagen," begint de vlotte Amsterdammer. "Maar ik vertel wel even waar ik nu mee bezig ben. Ik zit op de Amsterdamse Theater Academie en ben daarnaast druk bezig als projectbegeleider voor een theaterproject voor dak- en thuisloze jongeren. Andere jongeren mogen ook meedoen hoor. Het is een project van anderhalf jaar; het eerste jaar worden workshops gegeven, waarvan één door mij."

Wat vind je van de hulpverlening?

"Zij doen echt hun best. Mijn begeleider Marcel in het bijzonder. Hij heeft in het begin echt achter dingen aangezet en mij goed geholpen met mijn financiën. Hij hielp me mijn geld te verdelen, zodat ik mijn vaste lasten kon betalen, maar ook mijn schulden kon afbetalen. Wat ik heel goed vind, is dat de mensen hier echt betrokken zijn en zich kunnen inleven in je problemen, zonder je zielig te vinden. Vroeger werd je in zo'n spreekkamer gezet en dan zat je daar te zweten. Maar hier zijn mensen die achter me staan. Ze hebben geen medelijden, maar pakken gewoon de problemen aan."

Wat betekent de hulpverlening voor jou?

"Heel veel. Zonder deze hulpverleners was ik nergens gekomen. Echt niet, hoor. Maar dat hangt ook af van je eigen motivatie. Ik had hier al veel eerder weg kunnen zijn, maar ik ben gewoon koppig en wilde zelf de wereld ontdekken. Mijn start was misschien ook verkeerd: ik ben in mijn jeugd teveel heen en weer geslingerd, dat heeft mij van binnen kapot gemaakt. Maar als je wilt veranderen dan moet je dat zelf doen, gewoon de knop om. Al is dat soms moeilijk. Maar als je wilt, kun je alles! Vroeger, toen ik jong was, dacht ik dom. Je denkt dat je alles weet, maar je kunt net denken. Ik zou het nu ook zonder begeleiding

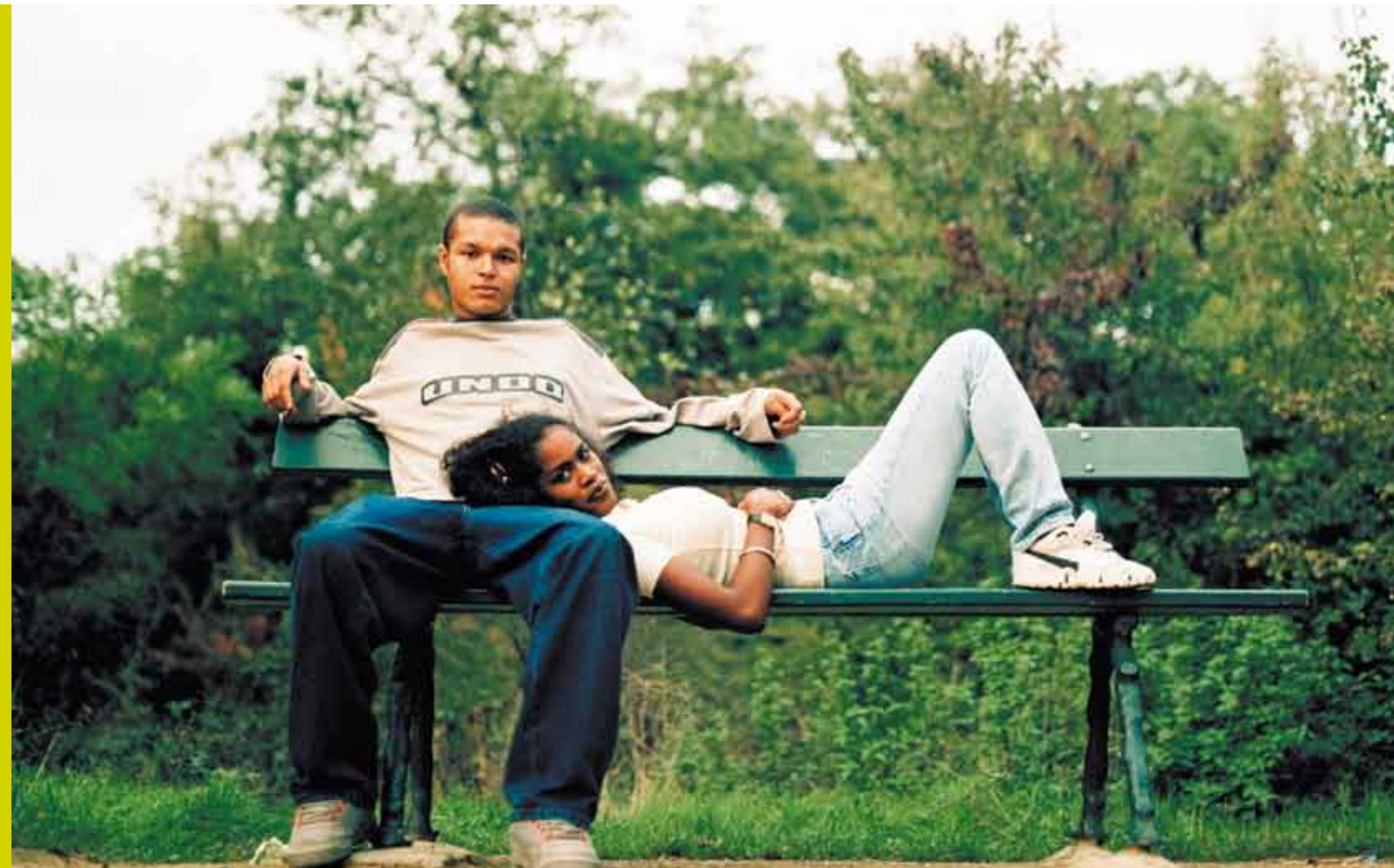
kunnen, maar vind het wel prettig dat er, via de hulpverlening, af en toe toch nog iemand is die checkt of alles nog wel goed gaat."

Hoe zie je de toekomst?

"Goed! Ik zit op school en werk hard aan mijn project en hoop snel een huisje via Begeleid Wonen te krijgen. En dan heb ik eindelijk mijn eigen (thuis)."

Heb je een tip voor hulpverleners?

"Probeer de situatie eens te bekijken door de ogen van je cliënt."

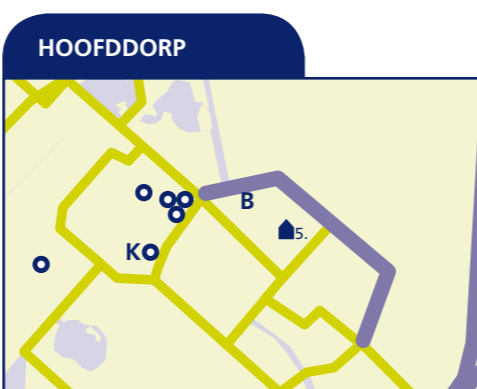
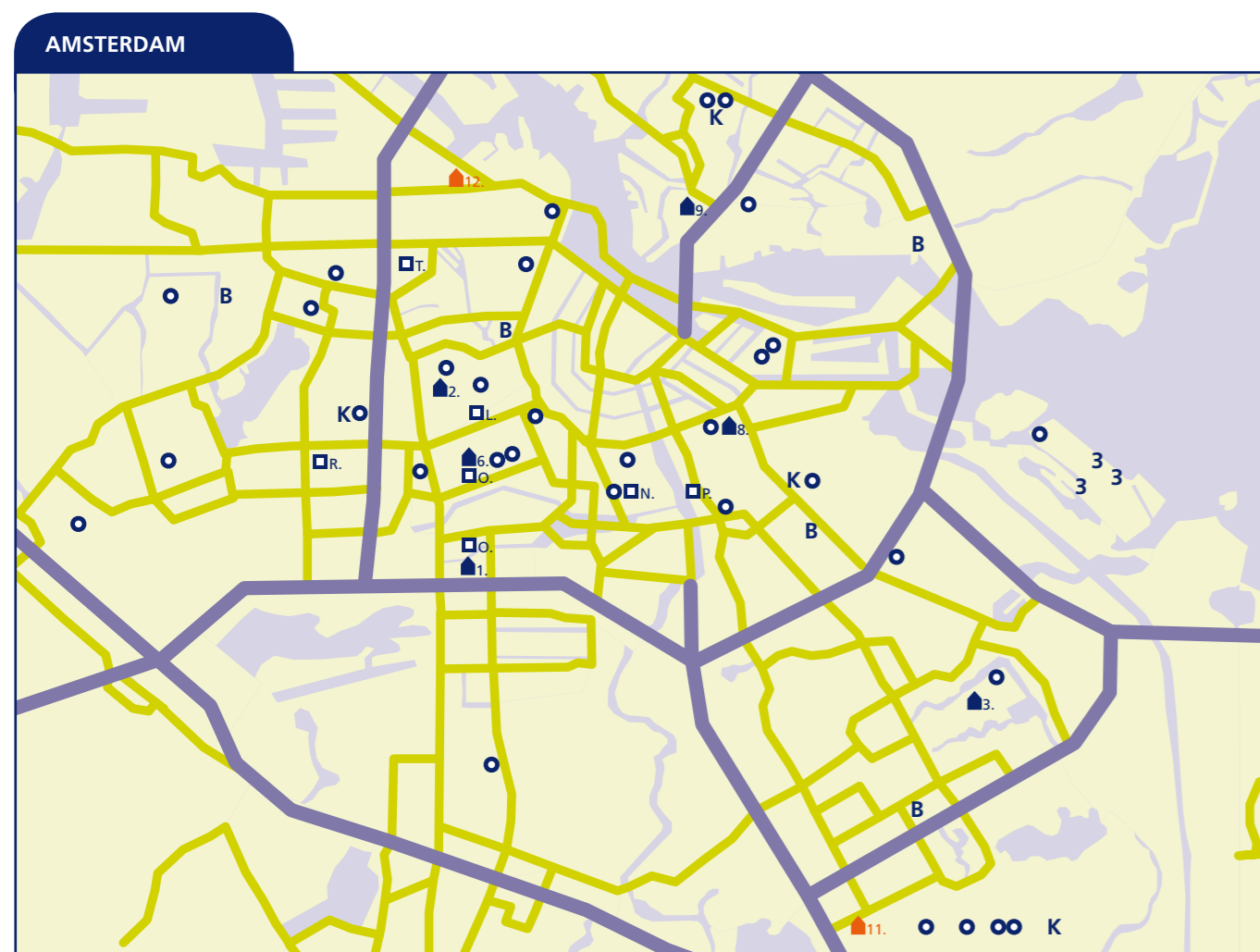

De jongen op deze foto is niet Edgar.

Spirit Locaties

Ons werkgebied omvat de Stadsregio Amsterdam. In de stad zelf hebben we zes regio's, buiten Amsterdam is Spirit actief in de Zaanstreek, Waterland en Amstelland en de Meerlanden. Door ons werk voornamelijk per regio te organiseren, kunnen we dicht in de buurt van cliënten hulp bieden. Het geeft ons bovendien de mogelijkheid nauw samen te werken met andere organisaties.

▲ 1. Hoofdkantoor	■ B. Boddaert centrum
▲ 2. Regiokantoor Centrum/Oud West	■ M. Medisch Kinder Dagverblijf
▲ 3. Regiokantoor Zuidoost	■ R. Resocialisatie & Begeleiding
▲ 4. Regiokantoor Waterland	■ P. Poortgebouw
▲ 5. Regiokantoor Amstelland en de Meerlanden	■ O. Orthopsychiatrische voorziening
▲ 6. Regiokantoor Zuid	■ T. Tijdelijke dagopvang
▲ 7. Regiokantoor Zaanstreek	■ D. De Pijler
▲ 8. Regiokantoor Oost	■ N. Nieuwe Perspectieven
▲ 9. Regiokantoor Noord	■ L. Longstay
▲ 11. De Koppeling	B Beter Met Thuis
▲ 12. J.O.C.	K Kleinschalige Acute Opvang
	3 Driehuis
	○ 16+ huizen

De twee gesloten inrichtingen die Spirit rijk is, het behandelcentrum de Koppeling en de justitiële jeugdinrichting (jji) het J.O.C., kijken beiden terug op een positief jaar.

In de Koppeling werden in haar eerste volledige jaar meer jongeren behandeld dan verwacht. De prognose van 61 zorgprogramma's met elk een duur van 9 maanden werd ruim gehaald. Met een eindresultaat van 72 programma's met een gemiddelde duur van 6,8 maanden kijkt de Koppeling terug op een succesvol 2008. Bovendien ontving de Koppeling haar HKZ-certificaat, een belangrijk kwaliteitskeurmerk voor de zorgsector.

Ook het J.O.C. werd in 2008 doorgevoerd. In dit geval door de gezamenlijke inspecties Jeugdzorg, Gezondheidszorg, Onderwijs en Sanctietoepassing. In oktober 2008 vond een hertoets plaats, met als resultaat het opheffen van het verscherpt toezicht. De positieve beoordeling was te danken aan vooruitgang in het

pedagogisch klimaat en het dagprogramma voor de jongens. Maar ook wat betreft veiligheid, zoals meer cameratoezicht en uitgebreidere trainingen van het personeel, is een grote slag geslagen. Daarnaast is het team van psychologen uitgebreid en de informatievoorziening naar de jongens sterk verbeterd.

**Omar (16):
"We worden
steeds
serieuzer
genomen."**

In de begeleiding van de jongens in het J.O.C. zijn ook grote stappen gemaakt. Dankzij het netwerk- en trajectberaad begint nazorg al direct in het J.O.C. Binnen een week na plaatsing van een jongen, zitten het J.O.C., Bureau Jeugdzorg en de Raad voor de Kinderbescherming om de tafel in een netwerkberaad om alle informatie over de jongen op tafel te krijgen. In het daaropvolgende trajectberaad bespreken zij de doelen waar de jongen aan moet werken, en bepalen

de partijen direct wie welke hulp gaat bieden, tijdens én na het verblijf in het J.O.C.

Sinds eind oktober werkt het J.O.C. als een van de eerste jji's volgens de nieuwe landelijke methodiek YOUTURN. YOUTURN helpt jongeren vaardiger te worden om zelfstandig te leven, beter om te gaan met moeilijke beslismomenten en te motiveren voor later in te zetten gedragsinterventies.

Tot slot zijn er ook voor de jongens zelf concrete verbeteringen doorgevoerd. Zo is de Jongerenraad nieuw leven ingeblazen. Maandelijks vergadert de raad met de adjunct-directeur. Jongerenraadslid Omar (16): "We worden steeds serieuzer genomen. Alle punten die we inbrengen worden uitgebreid behandeld en als we goede argumenten hebben, worden ze ook ingevoerd."

Behalve op inhoudelijk vlak, is ook bouwtechnisch veel vooruitgang geboekt. Het J.O.C. wordt sinds 2006 geheel gerenoveerd. Na twee jaren van sloopwerkzaamheden, was 2008 eindelijk een jaar van opbouw: de eerste splinternieuwe vleugel werd gebouwd, met daarin plek voor drie afdelingen en nieuwe behandel- en kantoorruimtes.

Het J.O.C. en de Koppeling:

doorlichting met goede resultaten

Viering hoogste punt van de nieuwbouw van het J.O.C.

Pleegzorg

Kracht om te vechten

“Mevrouw S. uit China verblijft illegaal in Nederland. Haar vierjarige zoontje L. wordt in 2004 bij pleegmoeder C. ondergebracht. S. was blij met de opvang, maar ook bang dat haar zoon haar werd afgepakt. Ze wilde geen bemoeienis van welke hulpverlener dan ook. Door haar illegaliteit, is zij erg onzeker, bang en wantrouwend. Ze laat mij niet toe en ook de pleegmoeder krijgt beperkingen door haar opgelegd. Maar door steeds weer af te spreken, komt er meer vertrouwen. Ook het uitnodigen van een tolk bij belangrijke gesprekken, maakt dat ze steeds beter begrijpt dat wij haar en L. willen helpen. Langzaam breekt het ijs. Ik mag bij haar op bezoek komen, ik neem haar zoon mee naar haar huis waar we spelletjes spelen en ze langzaam haar verhaal probeert duidelijk te maken.

L. ontwikkelt zich intussen goed. Zijn moeder stelt steeds meer vragen aan zijn pleegmoeder en de pleegmoeder stelt zijn moeder vragen over vroeger. De “moeders”

hebben elkaar nodig om goed voor L. te zorgen. Na de berichtgeving over de Pardonregeling, is deze gezamenlijk aangevraagd. Juist door de intensieve samenwerking kunnen we aantonen dat zij recht heeft op verblijf in Nederland. In februari 2008 komt er een verblijfsvergunning.

Nu werken we aan een terugkeer van L. naar zijn moeder. Moeder heeft pleegmoeder gevraagd oma te blijven voor L. Hij noemt zijn pleegmoeder al oma. Ze vraagt pleegmoeder om raad hoe ze iets moet aanpakken en staat open voor adviezen van de begeleiding. Dit resultaat is mede mogelijk door de langdurige hulpverlening die pleegzorg met zich meebrengt. Het perspectief dat ze haar zoon opvoeden heeft haar de kracht gegeven om te vechten voor een beter leven.”

Rita,
ambulant hulpverlener pleegzorg

RESULTATEN WERVING PLEEGOUDERS

Het afgelopen jaar kon je in de Stadsregio Amsterdam bijna niet meer om pleegzorg heen: billboards, bussen, commercials op AT5 en bij McDonald's, advertenties in Metro en het Parool en abri's. Daarnaast is medio 2008 een SIRE-campagne over pleegzorg van start gegaan. Kortom: een schreeuw om pleegouders. En met resultaat: het aantal verzonden informatiepakketten is met ongeveer 7,5% is gestegen t.o.v. 2007. Het aantal aanmeldingen voor informatie-avonden en het aantal deelnemers aan voorbereidingstrainingen heeft in 2008 de voorgaande jaren overtroffen. Deze stijging heeft zich nog niet vertaald in het aantal geaccepteerde bestandsgezinnen, omdat een groot aantal aspirant pleegouders in de 1e helft van 2009 staan ingedeeld voor een voorbereidingstraining.

De wachtlijst voor bestandspleegzorg is gedaald van 144 wachtenden op 1 januari 2008 naar 110 wachtenden op 1 januari 2009. Ondanks het realiseren van 142 nieuwe pleeggezinplaatsen en een minder sterke groei van het aantal aanspraken, is het niet gelukt de wachtlijst verder terug te dringen. Dit heeft te maken met het feit dat niet alle geworven pleegouders direct te matchen waren met de aangemelde kinderen.

Spirit billboard

Anticiperen...

Mariëtte Verhoef en Mark Bent

Spirit in 2009? "Onze cliënten staan voorop, daar draait het allemaal om", aldus Mariëtte. "Natuurlijk is er altijd een spanningsveld om het geld dat we hebben in te zetten waar het nodig is, zo zorgvuldig mogelijk te besteden." Mark beaamt dat: "Voor het eerst hebben we een jaar afgesloten met een tekort. De economische situatie in de wereld zal ook aan Spirit niet voorbij gaan. Het is te verwachten dat de middelen gaan

afnemen, maar dat er een toenemend beroep op onze zorg wordt gedaan. Daar zullen we ons op moeten voorbereiden. Dat vraagt veel van onze flexibiliteit, we moeten ons nog meer gaan afvragen hoe we het beter kunnen doen." "Precies, de rode draad is toch 'blijven reflecteren op wat je doet', meent Mariëtte. "Verder valt er nog veel winst te behalen in aansluiting op en samenwerking met andere partijen. Niet ieder zijn

eigen ding doen, maar de hulp op elkaar afstemmen. Zowel met andere zorgaanbieders als met geheel andere sectoren als het onderwijs of huisvesting. Daarbij is het belangrijk om regie te accepteren. Als hulpverlener of als organisatie moet je weten wanneer je toegevoegde waarde hebt, wanneer je een stapje terug of vooruit moet doen. Daar gaan we dit jaar met plezier aan werken."

Colofon

Tekst en redactie:
afdeling Communicatie Spirit
Ontwerp: Studio Brouwer, Hoorn
Druk: Meco Offset, Zwaag
Mei 2009

